

Resultat av implantatbehandling studeras

SAMMANFATTAT Det saknas kunskap om prognosen för tandimplantatbehandling som är gjord utanför strikt vetenskapliga studier och inom allmäntandvården. För att täppa till kunskapsluckan pågår en nationell utvärdering av behandlingsutfallet.

Godkänd för publicering 30 januari 2012

I Sverige behandlas mer än 20 000 patienter med tandimplantat varje år. Resultat från utvärderingar av denna behandling är vanligtvis rapporterade i form av överlevnadsprocent av implantat eller protetisk konstruktion, medan förekomst av komplikationer i olika former beskrivs mer sällan. Mot bakgrunden av att behandling med tandimplantat genomförs av olika vårdgivarkategorier (specialist- eller allmäntandläkare/privat- eller folk tandvårdsklinik) är det intressant att notera att den vetenskapliga dokumentationen för denna terapi huvudsakligen är baserad på så kallade *efficacy*-studier, det vill säga behandling som genomförs under optimala förutsättningar på relativt små patientgrupper. Det saknas således kunskap om prognosen för tandimplantatbehandling som är gjord utanför strikt vetenskapliga studier och inom allmäntandvården (så kallade *effectiveness*-studier).

I en utvärdering av behandling med tandimplantat från SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering; Tandförkluster, SBU-rapport 2010, 204) har brister i det vetenskapliga underlaget och kunskapsluckor inom ett antal områden identifierats. Det föreligger således behov av forskning på behandlingsutfallet med avseende på

1. patienternas perspektiv
2. olika patientgrupper med väldefinierade kriterier för patienturval
3. vårdgivarkategori (specialist- eller allmäntandläkare/privat- eller folk tandvårdsklinik)
4. funktionstid
5. förekomst av komplikationer.

Från det statliga tandvårdsstödet utgår årligen ersättning med omkring en miljard kronor för behandlingsåtgärder relaterade till tandimplantat. Socialdepartementet har i ett regleringsbrev till Försäkringskassan begärt en utvärdering av

tandimplantatbehandling som utförts i Sverige. Försäkringskassan har i sin tur gett Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet uppdraget att genomföra denna utvärdering. Ansvariga för projektet är tandläkarna Jan Derks, Jan Håkansson, Jan Wennström och Tord Berglundh vid avdelningen för parodontologi, Sahlgrenska akademien i Göteborg. Projektet genomförs i samarbete med Björn Klinge, avdelningen för parodontologi, Karolinska institutet, Stockholm.

SYFTE

Projektet har som mål att genomföra en omfattande analys av stora patientgrupper som erhållit tandimplantatbehandling utförd av olika vårdgivare, för att möta behovet av att fylla de kunskapsluckor som identifierats i systematiska kunskapsöversikter. Vårdkvalitet, patientupplevd nytta och hälsoekonomiska aspekter av behandling utförd med tandimplantat kommer att analyseras.

STUDIEPOPULATION

Projektet baseras på 4 716 patienter som behandlades med tandimplantat under åren 2003/2004. Registerutdrag har tagits fram av Försäkringskassans huvudkontor i Stockholm och av cirka 23 000 patienter i åldersgruppen 65–75 år gjordes ett slumpmässigt urval av 3 000 patienter. Dessutom inkluderades samtliga patienter (1 716) som fått implantatbehandling i åldersgruppen 45–55 år.

ENKÄTSTUDIE

I en första studie skickades en patientenkät med tolv frågor till samtliga 4 716 individer. Enkäten besvarades av 3 827 personer, vilket motsvarar en svarsfrekvens av drygt 81 procent. Majoriteten av patienterna svarade att de var nöjda med sin implantatbehandling (94 procent). Detta svar inkluderade även frågor relaterade till estetik och funktion. En del patienter (cirka 30 procent) rapporterade att de har eller har haft olika besvär från sina tandimplantat.

INSAMLING AV JOURNALHANDLINGAR

3 107 (81 procent) av de 3 827 patienterna som svarat på enkäten lämnade sitt samtycke till inhämtning av journaluppgifter. Över 1 500 tandläkare kontaktades för att vi skulle få ta del av

Jan Derks
doktorand, ötdl,
avd f parodontologi,
Sahlgrenska akademien,
Göteborgs universitet
E-post: jan.derks@
odontologi.gu.se

Jan Håkansson
prof, avd f parodontologi,
Sahlgrenska akademien,
Göteborgs universitet

Jan Wennström
prof, ötdl, avd f parodontologi,
Sahlgrenska akademien,
Göteborgs universitet

Björn Klinge
prof, ötdl, avd f parodontologi och dentala
implantat, Inst för odontologi,
Karolinska institutet, Stockholm

Tord Berglundh
prof, ötdl, avd f parodontologi,
Sahlgrenska akademien,
Göteborgs universitet

»Projektet baseras på 4 716 patienter som behandlades med tandimplantat under åren 2003/2004.«

journalhandlingar med röntgenunderlag. Responsen från vårdgivarna var mycket positiv och 2 782 (90 procent) av 3 107 begärda patientjournaler samlades in. Uppgifter från handlingarna analyseras vid avdelningen för parodontologi, Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet och kommer att generera information om

1. dokumentationens kvalitet och omfattning i journaler
2. utgångsstatus före behandling
3. anamnesuppgifter
4. vilken behandlingsmetod, antal implantat och typ av protetisk konstruktion som använts
5. vårdgivarkategori
6. uppföljning
7. dokumenterade behandlingsresultat.

KLINISK UNDERSÖKNING AV 800 PATIENTER

I ett tredje steg planerar vi nu att välja ut 800 patienter slumpmässigt från patientgruppen om 2 782 individer. Patienterna kommer att inviteras till en kostnadsfri klinisk och radiologisk undersökning. Denna inbjudan ska ske efter samråd med patientens tandläkare. Insamlade data från undersökningen omfattar dokumentation motsvarande åtta år efter erhållen tandimplantatbehandling med avseende på förekomst av tekniska och biologiska komplikationer. I denna rikstäckande kliniska studie kommer preliminärt sex centrum att etableras (Göteborg, Stockholm, Malmö, Umeå, Karlstad och Gävle). Vid den kliniska undersökningen är även patientens tandläkare välkommen att delta.

I oktober 2011 kontaktades representanter från tandläkarorganisationer och andra intressenter och de informerades om denna fas av projektet. De inbjudna var:

- Specialistföreningen i Oral Kirurgi
- Specialistföreningen i Oral Protetik
- Specialistföreningen i Parodontologi
- Tjänstetandläkarna
- Privattandläkarna
- Praktikertjänst
- Sveriges Kommuner och Landsting
- Sveriges Folk tandvårdsförening
- Socialstyrelsen

FOTO: COLOURBOX

■ **Försäkringskassan.**

Vid en efterföljande diskussion uttryckte representanter för de närvarande inbjudna organisationerna ett stort intresse för detta nationella projekt. Alla ansåg att det är angeläget att projektet fullföljs som planerat.

HÄLSOEKONOMISK ANALYS

Från den information som inhämtas från journalstudien och den kliniska studien görs en hälsoekonomisk analys. Beräkningar genomförs beträffande initiala och senare totala kostnader för de behandlingar som utförts och jämförelser mellan till exempel patientupplevd nytta, vårdgivarkategorier och typ av implantatbehandling kommer att göras.

BETYDELSE OCH KLINISK IMPLEMENTERING

Den kunskap som erhålls från projektet kommer att fylla kunskapsluckor som identifierats. Analys av vård som genomförts i stora patientmaterial ger ökad förståelse av betydelsen av olika patientgrupper, vårdgivarkategorier, typer av behandling och uppföljningsrutiner på behandlingsutfallet. Hälsoekonomisk analys är synnerligen viktig i denna vårdform med omfattande behandlingskostnader. Resultat från projektet kan ge riktlinjer för strategier i vårdplanering för att optimera behandlingsresultat och minska risken för komplikationer. Härigenom skapas betydande fördelar för såväl patienter som för samhället.

RAPPORT VID RIKSSTÄMMAN 2012

En genomgång av projektet, med redovisning av sammanställda resultat, kommer att ske vid Odontologisk Riksstämma i Göteborg i november 2012, i samarbete med Svenska Parodontologföreningen.

»En del patienter (cirka 30 procent) rapporterade att de har eller har haft olika besvär från sina tandimplantat.«

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.